

Vlaanderen
is erfgoed

Opheffingsdossier

Elektrische kraan nr. 347 IA in Antwerpen

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Opheffingsdossier:

Elektrische kraan nr. 347 IA, Antwerpen, Vosseschijnstraat zonder nummer – monument (opheffing)

Onderwerp

Benaming: Elektrische kraan nr. 347 IA

Adres of ligging: Vosseschijnstraat zonder nummer

Dossier

Type dossier: opheffingsdossier (Gehele opheffing)

Dossiernummer: 4.001/11002/153.1

Bescherming

Beschermd als: monument

Beschermingsbesluit: ministerieel besluit van 30 september 2002

URI Besluitendatabank Onroerend Erfgoed: <https://id.erfgoed.net/bsluiten/3926>

Inventaris Onroerend Erfgoed

URI Inventaris Onroerend Erfgoed: <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/5565>

Samenvatting

De bescherming als monument van de Elektrisch kraan nr. 347 IA wordt opgeheven omwille van het algemeen belang in functie van de rechtszekerheid. De kraan werd met inbegrip van de volledige uitrusting in 2019 met toelating verplaatst naar de Rijnkaai in Antwerpen. De kraan zal op deze locatie beschermd worden als monument. De bescherming op de oorspronkelijke locatie wordt in functie van de rechtszekerheid opgeheven. De sporen verdwenen op de oorspronkelijke locatie onder een laag asfalt. De bescherming van dit erfgoedelement wordt opgeheven omdat de erfgoedwaarden onherstelbaar zijn aangetast of verloren gegaan.

Datum

Datum: 24/01/2023

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.3.	Historiek van het beschermings- en beheersdossier	5
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	5
2.	Evaluerend gedeelte	6
2.1.	Evaluatie van de opheffing van de bescherming	6
2.2.	Registratie van de erfgoedwaarden die verloren gaan	6
2.3.	Motivering van de afbakening van de opheffing	6
2.4.	Juridische toestand	6
2.4.1.	Adres en kadaster	6
2.4.2.	Onroerend Erfgoed:	7
2.4.3.	Omgeving	7
3.	Bronnen	7
	Digitale bronnen	7
4.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	8
4.1.	Omgevingsplan	8
4.2.	Fotobijlage	8
4.3.	Documentatie	8

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

De opheffing van de bescherming als monument van de elektrische kraan nr. 347 IA met inbegrip van de volledige uitrusting alsook van de sporen op de kade kadert in het via een nieuw beschermingsbesluit aanpassen van de bescherming van de elektrische havenkraan nr. 347 IA (met inbegrip van de volledige uitrusting) en het op vraag van de stad Antwerpen in 2019 juridisch en administratief in orde brengen van de permanente verplaatsing van de kraan van de kaaien 140/142 aan de Vosseschijnstraat 43, 43A in Antwerpen naar de Rijnkaai in dezelfde stad.¹

1.1. Situering

De elektrische havenkraan nr. 347 IA met inbegrip van de volledige uitrusting alsook van de sporen op de kade langs de Vosseschijnstraat in Antwerpen werd op 30 september 2002 beschermd als monument omwille van zijn industrieel-archeologische waarde².

De havenkraan nr. 347 IA werd met inbegrip van de volledige uitrusting in 2019 met toelating verplaatst naar de Rijnkaai in Antwerpen. De onder de asfalt verdwenen standaardsporen van 9 meter breed waarop de kraan op de kade 140 aan de Vosseschijnstraat reed, werden niet overgebracht. Op de Rijnkaai werden nieuwe sporen, gereconstrueerd naar het oorspronkelijke model, voorzien.

Om deze verplaatsing van de elektrische kraan nr. 347 IA met inbegrip van de volledige uitrusting maar zonder de sporen te bestendigen wordt een nieuwe beschermingsprocedure opgestart. Gelijktijdig wordt deze procedure tot opheffing van het beschermingsbesluit van 30 september 2002 tot bescherming als monument van de elektrische kraan nr. 347 IA met inbegrip van de volledige uitrusting alsook van de sporen op de kade (aan de Vosseschijnstraat) opgestart.³

1.2. Historisch overzicht

De elektrische kraan nr. 347 IA werd omstreeks 1953 gebouwd door het Hobokense bedrijf Titan Anversois. In 1953-1954 kreeg de havenkraan een werkplek op de kaai 140 aan de Vosseschijnstraat, die in functie van de verrijdbaarheid van de kraan door hetzelfde bedrijf van een 9 meter breed spoor werd voorzien.

In 1997 werd de elektrische kraan nr. 347 IA door de vervanging van stukgoederen door massagoederen buiten gebruik gesteld.⁴ In de daaropvolgende jaren was de kraan buiten gebruik op kaaien 140/142 langs de Vosseschijnstraat en hinderde hij de concessionarissen. De sporen verdwenen er onder de asfalt. Omdat de kraan nr. 347 IA intussen het enige nog resterende en goed bewaarde voorbeeld was van een reeks van acht elektrische kranen uit 1953-1954 die op de havenkaden op sporen reden, werd hij in 1997 toegevoegd aan de collectie historische havenkranen van de stad Antwerpen.

Op 30 september 2002 werd de havenkraan nr. 347 IA samen met de sporen, waarop hij reed, omwille van zijn industrieel-archeologische waarde beschermd als monument.

¹ Brief van 15 maart 2019 van de Stad Antwerpen aan het agentschap Onroerend Erfgoed met de vraag tot verplaatsing van de Titan-kraan nr. 347 IA.

² Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: *Elektrische kraan 347 IA* [online] <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/5565> (Geraadpleegd op 04-04-2022).

³ Onroerend Erfgoed, Digitaal beschermingsdossier 4.001/11002/150.1, *Elektrische kraan nr. 347 IA (met inbegrip van de volledige uitrusting)* (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2022).

⁴ [S.N.] 2017, 312.

Om duurzaam onderhoud van de elektrische kraan nr. 347 IA te verzekeren werd hij in 2019 – met een op 28 februari 2017 verleende toelating van drie jaar, die op 2 maart 2022 met nog eens drie jaar werd verlengd – van kaai 140 aan de Vosseschijnstraat verplaatst naar de Rijnkaai. De standaardsporen van 9 meter breed waarop de kraan op de kade 140 aan de Vosseschijnstraat reed, werden niet overgebracht. Tot op vandaag bevinden ze zich er onder een dikke laag asfalt. Op de Rijnkaai werden 9 meter brede sporen over een spoorlengte van 18 meter naar het oorspronkelijke model gereconstrueerd.

1.3. Historiek van het beschermings- en beheersdossier

De elektrische kraan 347 IA werd op 30 september 2002 met inbegrip van de volledige uitrusting alsook van de sporen op de kade langs de Vosseschijnstraat in Antwerpen beschermd als monument omwille van zijn industrieel-archeologische waarde.

Na de buitengebruikstelling van de havenkraan in 1997 werd hij toegevoegd aan de collectie historische havenkranen van de stad Antwerpen. De standplaats van de kraan op kaai 140 aan de Vosseschijnstraat bemoeilijkte echter niet alleen het onderhoud ervan, maar de kraan hinderde ook de concessionarissen bij hun werkzaamheden. In 2019 werd de havenkraan dan ook met een op 28 februari 2017 verleende toelating van drie jaar verplaatst naar de Rijnkaai om er samen met de andere historische elektrische havenkranen uit de stedelijke collectie opgesteld, onderhouden en publiek ontsloten te worden. Op 2 maart 2022 werd de initiële toelating voor tijdelijke verplaatsing verlengd voor drie jaar. Op kade 140 bleven de onder de asfalt verdwenen sporen waarop de elektrische kraan 347 IA tot 1997 reed, achter.

Op 15 maart 2019 werd door Antwerpen Kunstenstad vzw, die instaat voor het beheer van de kraan 347 IA, aan het agentschap Onroerend Erfgoed gevraagd om deze verplaatsing ook juridisch en administratief in de orde te brengen. Zoals decretaal bepaald verklaarden de betrokken zakelijkrechthouders zich akkoord met de verplaatsing: op 21 maart 2019 de Afdeling Zeeschelde-Zeekanaal van de Vlaamse Waterweg NV (als eigenaar/beheerder van de Rijnkaai) en op 22 maart 2019 het Havenbedrijf Antwerpen NV (als eigenaar/beheerder van kaai 140 langs de Vosseschijnstraat).

Door het agentschap werd op 25 maart 2019 het akkoord van toenmalige Vlaams minister Geert Bourgeois gevraagd voor deze regularisatie. Op 28 maart 2019 verleende het kabinet van de minister zijn fiat. Omdat de sporen op de kade 140 aan de Vosseschijnstraat onder een asfaltlaag verdwenen, wordt een nieuwe bescherming opgestart voor de elektrische kraan nr. 347 IA met inbegrip van de volledige uitrusting maar zonder de oorspronkelijke sporen. In de plaats worden de naar het oorspronkelijke model gereconstrueerde 9 meter-sporen op de Rijnkaai in de nieuwe bescherming meegenomen. Deze procedure loopt parallel aan de voorliggende opheffing van het ministerieel besluit van 30 september 2002 tot definitieve bescherming als monument van de elektrische kraan nr. 347 IA met inbegrip van de volledige uitrusting alsook van de sporen op de kade (aan de Vosseschijnstraat).

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit opheffingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 12 april 2022. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de opheffing.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de opheffing van de bescherming

De elektrische kraan nr. 347 IA werd met inbegrip van de volledige uitrusting en van de sporen aan de kade beschermd omwille van zijn industrieel-archeologische waarde. In de motivering van de erfgoedwaarde werd expliciet verwezen naar de verrijdbaarheid van de kraan op sporen op de havenkaden.

De buitengebruikstelling van de elektrische kraan nr. 347 IA in 1997 leidde tot het verdwijnen van de sporen onder een asfaltlaag. De havenkraan zelf werd in 2019 met toelating van het agentschap Onroerend Erfgoed voor betere onderhouds- en ontsluitingsdoeleinden overgebracht naar de Rijnkaai. De sporen werden bij de verplaatsing niet overgebracht naar de Rijnkaai.

In functie van de rechtszekerheid wordt de elektrische kraan nr. 347 IA (met inbegrip van de volledige uitrusting) op de nieuwe locatie beschermd als monument.

Omdat de elektrische kraan nr. 347 IA met inbegrip van de volledige uitrusting met toelating verplaatst werd naar de Rijnkaai en het goed op deze locatie opnieuw beschermd wordt in functie van de rechtszekerheid, wordt de bescherming als monument op de oorspronkelijke locatie opgeheven. Gezien de sporen op de oorspronkelijke locatie verdwenen onder een laag asfalt wordt de bescherming van dit erfgoedelement opgeheven omdat de erfgoedwaarden onherstelbaar zijn aangetast of verloren gegaan.

De bescherming als monument van de elektrische kraan nr. 347 IA met volledige uitrusting en sporen wordt opgeheven omwille van het algemeen belang in functie van de rechtszekerheid en omdat de erfgoedwaarden van de sporen onherstelbaar zijn aangetast of verloren gegaan.

2.2. Registratie van de erfgoedwaarden die verloren gaan

De erfgoedwaarde, namelijk de industrieel-archeologische waarde, is door de afdekking met asfalt verloren gegaan. Indien het 9 meter brede spoor aan de Vosseschijnstraat ooit wordt uitbroken, is het aanbevelenswaardig om alle onderdelen van dit spoor (in het bijzonder de sporstaven, dwarsliggers en beugels) te fotograferen, op te meten en te documenteren.

2.3. Motivering van de afbakening van de opheffing

De bescherming als monument van de elektrische kraan nr. 347 IA met inbegrip van de volledige uitrusting alsook van de sporen op de kaaien 140/142, nu Vosseschijnstraat 43, 43A, wordt geheel opgeheven. De kadastrale percelen gevat door de opheffing zijn opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

Voor de bescherming als monument van de naar de Rijnkaai overgebrachte elektrische kraan nr. 347 IA (met inbegrip van de volledige uitrusting) wordt een nieuw beschermingsdossier opgestart (4.001/11002/150.1).

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Adres en kadaster

De locatie van de havenkraan nr. 347 IA werd in het ministerieel besluit van 30 september 2002 omschreven als Kaaien 140/142, bekend ten kadaster: Antwerpen, 7de afdeling, sectie G, perceelnummer 1609/13B(DEEL).

Opheffingsdossier: Elektrische kraan nr. 347 IA, monument

Vandaag staat deze locatie omschreven als Vosseschijnstraat 43, 43A, bekend ten kadaster: Antwerpen, 7de afdeling, sectie G, perceelnummer 1609/13E(DEEL).

Sinds zijn verplaatsing in 2019 bevindt de havenkraan nr. 347 IA (met inbegrip van de volledige uitrusting) zich langs de Rijnkaai zonder nummer in Antwerpen, bekend ten kadaster : Antwerpen, 7de afdeling, sectie G, zonder perceelnummer.

2.4.2. Onroerend Erfgoed:

De havenkraan nr. 347 IA vormt met inbegrip van de volledige uitrusting alsook van de sporen op de kaaien 140/142 langs de Vosseschijnstraat in Antwerpen een beschermd monument: <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/5565> (beschermd bij ministerieel besluit van 30 september 2002).

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van de oorspronkelijke locatie van het onroerend goed waar dit opheffingsdossier over gaat.

Vastgesteld bouwkundig erfgoed (op 29/03/2019):

- 'Gaarkeuken 110': <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/104943>

Wetenschappelijke erfgoedinventaris:

- opgenomen als bouwkundig element:
 - o 'Aanwervingslokaal voor havenarbeiders':
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/10757>

Beheersplan:

- 'Antwerpen - Elektrische museumkranen':
<https://plannen.onroenderfgoed.be/plannen/371> (goedgekeurd op 28 april 2017).

2.4.3. Omgeving

Gewestplan 'Antwerpen', vastgesteld op 03/10/1979: de elektrische kraan nr. 347 IA met inbegrip van de volledige uitrusting alsook van de sporen op de kade langs de Vosseschijnstraat lag in een 'industriegebied'.

3. BRONNEN

Archief Onroerend Erfgoed:

Archief Onroerend Erfgoed, Beschermingsdossier DA002341 (opgemaakt door Jo De Schepper, 2000-2002).

Digitale bronnen

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2022: Elektrische kraan 347 IA [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/200506> (Geraadpleegd op 04-04-2022)

[S.N.] 2017: *Beheersplan 2017-2036 Elektrische museumkranen Antwerpen*, Antwerpen, onuitgegeven studie in opdracht van Antwerpen Kunstenstad vzw, 418 pp. [online] <https://plannen.onroenderfgoed.be/plannen/371> (geraadpleegd op 5 augustus 2021).

4. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

4.1. Omgevingsplan

4.2. Fotobijlage

De fotoregistratie van de fysieke toestand, gevoegd als bijlage bij het ministerieel besluit, bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

4.3. Documentatie

De documentatie bij het inhoudelijk opheffingsdossier bevat bijkomend materiaal, zoals archiefphoto's e.d., dat het dossier verder onderbouwt of illustreert.